

Vergeving ontvangen en doorgeven

Uit: Age Romkes, *Matteüs: Thuiskomen in het Rijk van God*, [Luisterend Leven]
Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer 2001. ISBN 90 239 0722 1.

De bijbelstudie bevat eerst drie gedeelten voor persoonlijke stille tijd en daarna aantekeningen en gespreksvragen voor een kringstudie.

Matteüs 18:21-35

- 21 Toen kwam Petrus bij Hem en zeide: Here, hoeveel maal zal mijn broeder tegen mij zondigen en moet ik hem vergeven?
- 22 Tot zevenmaal toe? Jezus zeide tot hem: Ik zeg u, niet tot zevenmaal toe, maar tot zeventig maal zevenmaal.
- 23 Daarom is het Koninkrijk der hemelen te vergelijken met een koning, die afrekening wilde houden met zijn slaven.
- 24 Toen hij begon te rekenen, werd een voor hem geleid, die tienduizend talenten schuldig was.
- 25 Omdat hij niet bij machte was te betalen, beval zijn heer hem te verkopen, met zijn vrouw en kinderen en al wat hij bezat, opdat er betaald kon worden.
- 26 De slaaf wierp zich neder als smekeling en zeide: Heb geduld met mij en ik zal u alles betalen.
- 27 De heer van die slaaf kreeg medelijden met hem en hij liet hem vrij en schold hem de schuld kwijt.
- 28 Toen die slaaf wegging, trof hij een zijner medeslaven aan, die hem honderd schellingen schuldig was, en hij greep hem bij de keel en zeide: Betaal wat gij schuldig zijt.
- 29 De medeslaaf nu wierp zich voor hem neder en bad hem dringend, zeggende: Heb geduld met mij en ik zal u betalen.
- 30 Doch hij wilde niet, maar ging heen en zette hem gevangen, totdat hij het verschuldigde zou betaald hebben.
- 31 Toen nu zijn medeslaven zagen, wat er gebeurd was, werden zij zeer verdrietig en gingen hun heer al wat er gebeurd was, mededelen.
- 32 Toen ontbood zijn heer hem en zeide tot hem: Slechte slaaf, al die schuld heb ik u kwijtgescholden, daar gij het mij dringend hadt gevraagd.
- 33 Hadt ook gij geen medelijden moeten hebben met uw medeslaaf, zoals ook ik medelijden had met u?
- 34 En zijn meester werd toornig en gaf hem in handen van de folteraars, totdat hij hem al het verschuldigde zou betaald hebben.
- 35 Alzo zal ook mijn hemelse Vader u doen, indien gij niet, een ieder zijn broeder, van harte vergeeft.

I Persoonlijk luisteren

Vooraf – Eén nul (Matteüs 18)

In het stripverhaal Tom Poes en de krakers komen heer Ollie en Tom Poes terecht in een onderwater rijk waar iedereen een nummer draagt. Wezens met een hoger nummer mag je (af)kraken. Voor iemand met een lager nummer moet je oppassen. En natuurlijk is nummer één de absolute heerser.

Tom Poes en heer Ollie hebben geen nummer en worden gevangen genomen. Maar Tom Poes verzint een list en schildert een grote nul achterop het jasje van heer Ollie. De plotselinge aanwezigheid van een grote nul laat het rijk van nummer één in z'n voegen kraken!

In de vierde redevoering van de Here Jezus, in Matteüs 18, staan de onderlinge verhoudingen in het Koninkrijk der hemelen centraal. In dít Rijk gaat het niet om de status van de nummer één, maar om de redding van mensen, speciaal de kleinen, de zwakken, de verdwaalden – mensen die door anderen voor nullen worden aangezien (18:1-14). Als je in dit Rijk een ander de fout in ziet gaan, dan kraak je hem niet af, maar probeer je hem weer op het rechte pad te brengen (18:15-20). En als iemand je tekort doet of niet goed behandelt, dan eis je geen genoegdoening en neem je geen wraak, maar dan vergeef je. Telkens weer (18:21-35).

Want enen moeten op hun strepen staan, maar nullen kunnen zichzelf wegcijferen.

De eerste dag – Schone lei (18:21-22)

Informatief

Driemaal moet je je broeder vergeven, had Petrus altijd geleerd. Maar hij voelt wel aan dat Jezus verder wil. Tot zevenmaal misschien? Nee, krijgt hij te horen, tot zeventig maal zevenmaal. Je zou de tel kwijt raken. En dat is ook precies de bedoeling. Want vergeven bestaat niet uit losse daden, het is een levenshouding. Wie echt vergeeft, gaat niet zitten turven.

In het Grieks (zie aantekeningen) worden we herinnerd aan het gebrul van Lamech: 'Ik sloeg een man dood om mijn wond, een knaap om mijn striem; want Kain wordt zevenvoudig gewroken, maar Lamech zevenenzeventig maal!' Het contrast is duidelijk. Zoals de 'kinderen van de boze' (13:38) uit zijn op wraak, zo moeten de 'kinderen van het Koninkrijk' uit zijn op vergeving.

Overdenken

- Vergeven en vergeten, zeggen we. Maar als je dat echt doet, dan kun je de stand niet bijhouden. Dan is elke keer de eerste keer.
- Wraak is een neergaande spiraal. Bij Kaïn is het nog zeven keer, Lamech maakt er al zevenenzeventig keer van. Het Oude Testament beteugelt de roep om wraak: 'Oog om oog, tand om tand', verder niet. Maar de enige echte oplossing is vergeving: alles uitvegen en met een schone lei beginnen.
- Zijn er situaties waarin je het moeilijk vindt om te vergeven? Hoe ga je daar mee om?

Gebed

- ⇒ Als er wrok is in je leven, praat daar dan over met God. Zie onder ogen dat wraakgevoelens koesteren niet goed is; dat het juist veel stuk maakt.
- ⇒ Bid God om kracht en moed om mensen die bij je in de schuld staan te vergeven en hun fouten niet in herinnering te houden.
- ⇒ Dank Jezus dat Hij de neergaande spiraal van de wraak doorbreekt met zijn vergeving.

De tweede dag – Steengoed (18:23-27)

Informatief

Het was geen kleine jongen, die eerste ‘slaaf’ uit de gelijkenis. Hij moet een enorm vermogen beheerd hebben om zoveel schulden te kunnen maken. Tienduizend talenten is omgerekend iets in de orde van grootte van een tweehonderd miljoen euro. Misschien was hij wel gouverneur van een provincie van het rijk van de koning. Maar dan wel één die geen moment gedacht heeft aan het belang van zijn heer en de zaak behoorlijk heeft verwaarloosd. Op z’n minst door laksheid, misschien ook door fraude. Geen wonder dat de koning al wat hij bezit in beslag neemt om althans een deel van het geld terug te krijgen.

De slaaf beseft dat het afgelopen is en smeekt om uitstel. En dan gebeurt het ongelooflijke.

De koning krijgt medelijden met hem en verleent niet alleen uitstel, maar scheldt hem de hele schuld kwijt! Hij is weer vrij man en hoeft geen cent terug te betalen.

Wat een prachtig verhaal om de ongelooflijk grote genade van God mee te illustreren. Echt steengoed! Laten we hier maar even pauzeren, voordat we verder lezen.

Overdenken

- a. Zoals de slaaf verantwoording moest afleggen aan de koning, zo zijn wij verantwoordelijk voor ons doen en laten tegenover God. Waaruit bestaat onze schuld? Hoe denk je dat God op jouw schuld zal reageren?
- b. Overdenk wat het betekent dat God je wil vergeven, zodat je helemaal schuldevrij bent. Wat betekent het om vanuit die vergeving te mogen leven?

Gebed

- ⇒ Leg voor God verantwoording af over je leven en belijd je schuld. Vraag God om die schuld kwijt te schelden.
- ⇒ Dank God voor zijn niet te bevatten vergevingsgezindheid. Aanvaard zijn vergeving voor jou.

De derde dag – Bikkelhard (18:28-35)

Informatief

De tweede helft van de gelijkenis lijkt op de eerste. Alleen de rollen zijn verwisseld. De slaaf, die net een vermogen cadeau gekregen heeft, is nu schuldeiser. En tot ieders verbijstering neemt hij een medeslaaf gevangen die een bedrag van zo’n tweehonderd euro niet kan terugbetalen. Dan moet je toch wel bikkelhard zijn! Heeft die man er dan niets van begrepen?

Als de koning dit hoort, wordt hij boos. Als de slaaf zelf wil dat oude schulden alsnog geïnd worden, dan zal het gebeuren ook! En zo komt hij toch in handen van de beul, totdat de laatste cent boven water is. Een uitzichtloze situatie.

Overdenken

- a. De slaaf blijft denken in termen van vergelding. De vergeving is bij hem niet echt geland. Alleen wie van vergeving leeft, kan ook anderen vergeven. Laat eens tot je doordringen hoeveel God ons vergeeft.
- b. Waarom moet de vergeving wel stagneren als zij niet wordt doorgegeven?
- c. Denk aan de vreugde en dankbaarheid die je doorstroomt op momenten dat je een ander echt van harte kunt vergeven.

Gebed

- ⇒ Bid om een zuiver inzicht in de verhouding tussen onze schuld tegenover God en de schuld van anderen tegenover ons.
- ⇒ Vraag de Heilige Geest om eventuele hardheid uit je hart weg te nemen en je vergevingsgezind te maken.
- ⇒ Noem diegenen voor God die jou oprecht om vergeving gevraagd hebben. Kun je hen in Gods genade aanbevelen?

II Samen luisteren

Gelijk ook wij vergeven

Wie valt er nou over tweehonderd euro als hem net tweehonderd miljoen is kwijtgescholden? Op zich is het niet zo vreemd dat de slaaf zijn medeslaaf aanspreekt. Als je geld hebt uitgeleend wil je dat wel een keer terug zien. Maar in het licht van wat er net gebeurd was, is het volstrekt onredelijk.

De koning had geen voorwaarden gesteld aan de kwijtschelding, maar mocht verwachten dat de boodschap overgekomen was. Helaas, de slaaf is niets veranderd. Hij heeft nog steeds geen oog voor de wil van zijn heer. Hij ziet alleen zijn eigen belang.

Door toch weer oude schulden op te rakelen, stelt de slaaf zelf de kwijtschelding weer ter discussie. De heer had de boeken gesloten. De slaaf opent ze weer. Toen hij zelf nog schulden had bij de koning, had hij het geld van zijn medeslaaf blijkbaar niet geïnd. Nu hem zijn schuld is kwijtgescholden en hij het geld in eigen zak kan steken, eist hij het wel op. Maar kan dat wel? Is deze schuld niet ook impliciet kwijtgescholden? Het gaat toch om geld dat indirect ook aan de koning toekwam. Zo draait de slaaf zelf als het ware de kwijtschelding terug. De bereidheid om elkaar te vergeven is geen voorwaarde vooraf van God. Het is een gevolg van zijn vergeving voor ons. Maar de onderlinge vergeving moet dan wel volgen. Anders val je door de mand als iemand die niet begrepen heeft wat vergeving is. En dan kan de vergeving zich ook niet voltrekken in je eigen leven.

Vergeving kun je niet aannemen zonder het door te geven, zoals je niet kunt inademen zonder uit te ademen. Het is net een draaideur: je kunt er niet aan de ene kant door naar binnen lopen als je niet wilt dat er aan de andere kant iemand door naar buiten gaat.

Vergeven is niet zozeer een plicht of een opgave, als wel de genade om te kunnen vergeven, omdat je beseft dat God jou nog veel meer kwijtgescholden heeft. Vergeving is ontvangen en dan doorgeven.

Aantekeningen

21. ‘Zevenmaal.’ In de rabbijnse literatuur wordt driemaal gevraagd. Petrus is dus royaal, maar hij ziet vergeven wel als een plicht die beperkt gehouden kan worden.

22. ‘Zeventig maal zevenmaal’ of: zevenenzeventig maal. In het Grieks staan precies dezelfde woorden als in de Griekse vertaling van Genesis 4:24.

23. ‘Afrekening’, met betrekking tot het beheer van de goederen van de koning. ‘Slaven’, belangrijke bestuurders werden wel vaker dienaren/ knechten/ slaven genoemd, bijvoorbeeld in Ezra 4:11.

24. Een talent was zo’n tienduizend daglonen. Als we een dagloon op twee euro stellen – de prijs van een paar broden – dan is tienduizend talenten omgerekend tweehonderd miljoen euro.

26. ‘Geduld’, de slaaf vraagt om uitstel van betaling.

27. De heer 'kreeg medelijden'. In de grondtekst worden dezelfde woorden gebruikt als in 9:36, waar staat dat Jezus 'met ontferming bewogen werd'.
28. 'Honderd schellingen', honderd daglonen. Een miljoen maal minder dan de schuld van de eerste slaaf.
29. 'Heb geduld.' We horen hier een echo van de smeebede van de eerste slaaf.
31. 'Verdrietig', of: van streek. Vergeven of juist niet vergeven is dus niet alleen een zaak tussen twee mensen, het heeft ook effect op de omgeving, de gemeenschap.
32. 'Daar gij het mij dringend hadt gevraagd'. De vertaling is hier enigszins misleidend; de slaaf had niet om kwijtschelding gevraagd, maar om uitstel (vers 26). Het woordje 'het' staat niet in de grondtekst.
33. 'Zoals ook ik', de slaaf had zich moeten spiegelen aan het gedrag van zijn heer.
35. 'Alzo', wie vergeving niet als een principe hanteert in de onderlinge verhoudingen, kan het ook niet op zichzelf toepassen als het gaat om vergeving van Godswege.
- 'Van harte', dus niet uit plichtsgevoel, maar uit overtuiging.

Vragen voor bespreking in de kring

Luisteren naar de tekst

1. Wat bedoelt de Here Jezus als Hij zegt dat we elkaar zeventig maal zevenmaal moeten vergeven?
2. Typeer in een paar zinnen het gedrag van de eerste slaaf.
3. Pas in vers 32 wordt de eerste slaaf 'slecht' genoemd door de koning. Wat wil dat zeggen?
4. 'Elkaar vergeven' is geen voorwaarde van God en toch is het noodzakelijk. Hoe zit dat?

Luisteren en horen

5. Wanneer en hoe heb je zelf de genezende kracht van vergeving ervaren?
6. Met welke elementen in de gelijkenis heb je moeite en waarom?
7. Welke elementen in de gelijkenis spreken je aan en waarom?
8. Hoe kun je samen groeien in de bereidheid om elkaar te vergeven?

'De mens wordt pas weer mens na vergeving; als hij vergeving ontvangt én wanneer hij vergeeft. Vergeven is een actief en creatief gebeuren. Iemand die vergeving heeft ontvangen, is tot nieuwe dingen in staat.'

'Het zou wel eens waar kunnen zijn, dat iemand, die gebukt gaat onder een berg schuldgevoelens en maar niet verder komt, deze schuldgevoelens pas begint kwijt te raken als hij zélf nu eens iemand van harte vergeeft. Iemand vergeven betekent bevrijding, ook voor jezelf.'

(Ab Berger e.a., *Het komt je nog steeds niet aanwaaien*, 90 en 94)

'O Heer die onze Vader zijt,
vergeef ons onze schuld.
Wijs ons de weg der zaligheid,
en laat ons hart, door U geleid,
met liefde zijn vervuld.'

(Gezang 463 vers 1, *Liedboek voor de kerken*)